

Erdészeti és faipari **HÍRADÓ**

XXIII. évfolyam 3. szám, 2013. szeptember

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

A tartalomból:

CEF elnökségi ülés

Budapesten

*

A XVII. Országos Erdészeti és

Faipari Sportnapok

*

Emlékképek
a Vértes múltjából

*

Alkalmazotti létszám

a faiparban

*

Migráció a Duna térségében

*

Fél évszázada...

*

Egy szép reprint –
romantikát kedvelőknek

*

Egyetemi hírek

A XVII. Országos Erdészeti és Faipari Sportnapokról szóló tudósításunk az 5-8. oldalon olvasható.

CEF elnökségi ülés Budapesten

2013. augusztus 30-31 – szeptember 1.

Az Európai Erdészek Tanácsa (Council of European Foresters, röviden CEF) soros elnökségi ülésének – a CEF elnökséget átvevő Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete meghívására – Budapest adott otthont.

Az ülésen az alábbi CEF tagok képviselői vettek részt:

Törökország:

Ali Kucukaydin, a CEF leköszönő elnöke,
a Török Erdőmérnöki Kamara elnöke,
Mevlut Duzgun (CEF titkár)

Románia:

Marian Stoicescu, a CEF alelnöke
és a Consilva Konföderáció elnöke
Gana Silvin a Consilva Konföderáció főtitkára
Apolzon Radu a Konföderáció főtitkár-helyettese

Magyarország:

Dr. Halmágyi János a CEF elnöke, az EFDSZ elnöke
Dudás Péter az EFDSZ főtitkára
Sári Zsolt Nyírerdő Zrt. osztályvezetője,
erdőmérnök, az Európai Erdőszakértők Tanácsadók
Csoportjának (AGFEE) tagja

A CEF elnökségi ülés témái voltak:

1. A 2012. augusztus 25 – 2013. augusztus 31. közötti időszak CEF elnökségének beszámolója.
Előadó: Ali Kucukaydin
2. A 2013. augusztus 31 – 2014. augusztus 25. közötti időszak CEF elnökségének programja.
Előadó: Dr. Halmágyi János
3. A magyar erdőgazdálkodás bemutatása.
Előadó: Dudás Péter
4. A CEF soros elnökségének átadás – átvétele.

CEF elnökség tevékenysége

2012. augusztus 25 – 2013. augusztus 31
összefoglaló

2012 szeptember:

A 2012. augusztus 2-3-án Jászvásáron tartott ülésen a CEF elnökség átadás-átvétele megtörtént: Marian Stoicescu leköszönő elnök átadta a stafétát Ali Kucukaydin úrnak, a Török Erdőmérnöki Kamara Elnökének.

Az első elnökségi időszak alatt keletkezett iratokból egy archívum készült, amit Marian Stoicescu átadott az új elnöknek.

2012. szeptember 12-én levelet kapott minden CEF tag amelyben Dr. Yuriy Tunytsya, az Ukrán Nemzeti Erdészeti Egyetem munkatársa kérte az intézet CEF tagok közé való felvételét. A tagságot a tagok jóváhagyták, amelyről dr. Yuriy Tunytsya és kollégáját dr. Igor Soloviy urat értesítettük.

2012 október:

A Jászvásáron megvitattott és elfogadott CEF és AGFEE tevékenységi program végleges változatát megküldtük a tagoknak.

2012. október 13-17 között a CEF elnöke, Ali Kucukaydin hathatós közbenjárásával a Török Erdészeti és Faipari Termékek Kiállításán vehettünk részt. Közben megvitattuk az elkövetkező brüsszeli egyeztetések részleteit.

Megküldtük a tagsági tanúsítványokat dr. Yuriy Tunytsya Úr részére (CEF tag) és dr. Igor Soloviy úr részére (AGFEE tag).

2012. november 13-án a CEF és az AGFEE delegációja (magyar, török és román tagokból) Brüsszelben egyeztetett a DG AGRI képviselőivel annak érdekében, hogy az Európai Bizottság 2004/391 EC határozata alapján ismerjék el és vegyék nyilvántartásba az AGFEE-t. A találkozó során két aláírt levelet adtunk át: egyet José Manuel Barroso úrnak, az Európa Bizottság elnökének, egyet pedig Dacian Ciolos, a Bizottság Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatósága (DG AGRI) vezetőjének címezve. A brüsszeli egyeztetést követően a CEF delegáció tagjai megegyeztek egy további antalyai találkozóban, ami azonban a CEF tagok UNFF10 kapcsán felmerült elfoglaltságai miatt nem valósult meg.

Levelet küldtünk az ENSZ ECOSOC, nem kormányzati szervekért felelős osztályának annak érdekében, hogy akkreditálják a CEF-et az UNFF10-en való részvételre. Ezt végül nem sikerült elérni.

Levelet írtunk az INC bizottság elnökének, annak érdekében, hogy javaslatunkat a jogi kötelezettséggel bíró erdőügyi egyezményre vegyék figyelembe és engedélyezzék a CEF-nek, hogy részt vegyen a tárgyalássorozaton. Pozitív választ kaptunk.

2012 december:

Levelet küldtünk Lene Maesager asszonynak, az Erdészeti és Parafa Tanácsadó Csoport vezetőjének, arról érdeklődve, hogyan válhatna a CEF megfigyelővé a tanácsadó csoport munkájában.

Minden CEF tag meghívó levelet kapott a 2013. április 8-19 között Isztambulban megrendezésre kerülő UNFF10-re. A meghívóra Magyarország, Románia és Bosznia-Hercegovina jelzett vissza pozitívan.

Számos levelet küldtünk az INC titkárságára annak érdekében, hogy a CEF megfigyelői pozíciót kaphasson az INC tárgyalássorozatain. Eben sikerrel jártunk és a 2013. január 28 - február 1 között Antalyában tartott INC3 ülésen mint már megfigyelő vehettünk részt. Az akkreditáció minden további INC ülésre érvényes.

Az INC során kialakított megállapodás tervezetét megküldtük minden CEF tagnak azzal, hogy jelezzék észrevételeiket és javaslatukat.

2013 február – április:

Számos levelet küldtünk az ENSZ Gazdasági és Szociális Bizottságának (ECOSOC) annak érdekében, hogy a CEF akkreditációt nyerhessen, mint nem kormányzati szerv és részt vehessen az UNFF10-en. Azonban azt az információt kaptunk, hogy az akkreditáció 2-3 év.

Az INC3 ülésének szentpétervári folytatásán, 2013. április 3-5 között, egy fő képviselte a CEF-et, ahol számos módosítást és javaslatot adtunk be.

Több előzetes egyeztetést követően az AGFEE elnöke összehozott egy találkozót Barbara Koch asszonnyal, a Freiburgi Egyetem Erdő- és Környezettudományi Karának dékánjával. A találkozó során megegyeztek Koch asszony és intézetének CEF-be való felvételéről

Az INC tárgyalássorozat 2013. június 10-14-én tartott folytatásán (INC4) részt vett Ali Kucukaydin és Mevlut Duzgun, ahol felszólalásukban kiemelték a civil társadalom, a független érdekeltek és az erdészeti civil szervezetek fontosságát az egyezmény kialakításának folyamatában.

A C.E.F Elnökség Programja

**2013. augusztus 31 -2014. augusztus 25-ig
terjedő időszakra**

A CEF Alapszabályában foglaltak figyelembevételével a következő egy évre a CEF elnöki funkcióját az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének (EFDSZ) elnöke, dr. Halmágyi János látja el.

A CEF Alapszabályában foglalt céloknak megfelelően a következő ciklusban az elnökség legfontosabb feladatai az alábbiak:

- A CEF tagságának növelése, új európai országok bevonása a CEF munkájába.
- A CEF Erdőszakértők Tanácsadói Testületének (AGFEE) támogatása, elismert európai intézmények, erdészeti szakemberek bevonásával.
- Képviseltetni kívánja magát az az Európai Erdőkre vonatkozó jogi kötelezettséggel járó megállapodás tárgyalássorozatán (INC).
- Szorgalmazza a 2014-től életbelépő Európai Erdőstratégia kialakításánál a CEF javaslatainak figyelembevételét, a Nemzeti Erdőstratégiák kidolgozásán keresztül, felhasználva a tagok kormánykapcsolatait valamint a közvetlen EU-s kapcsolatokat.
- A fentiek érdekében szándékában áll megerősíteni a CEF illetve az AGFEE delegáltjainak részvételét (megfigyelői státus) az európai szaktestületekben, különösen az Erdészeti és Parafáért Felelős Tanácsadói Csoport-ban.
- Továbbra is törekszik az önálló erdészeti politikáért felelős európai intézményi keretek létrehozására.
- Kiemelt cél a tagok széleskörű bevonása a CEF és AGFEE munkájába, tájékoztatással és vélemények kérésével.

Budapest, 2013. augusztus 31.

Dr. Halmágyi János
CEF elnök
EFDSZ elnök

**A magyar erdőgazdálkodás
rövid bemutatása**

Dudás Péter egy prezentáció keretében bemutatta a magyar erdőgazdálkodás rendszerét, szervezeti és tulajdonosi struktúráját, valamint a gazdálkodás fő jellemzőit. Ismertette az erdészeti igazgatás jelenlegi felépítését és feladatait. Röviden kitért a rendszerváltás utáni változásokra, azok hatására a gazdálkodási struktúrát illetően. Említést tett a megerősödő természetvédelem korlátozásai miatti és az erdőkkel szembeni társadalmi igények növekedéséből fakadó gazdálkodói szemléletváltozásról is.

Tájékoztatót adott a legfrissebb statisztikák alapján az erdőgazdálkodásban foglalkoztatottak létszámának alakulásáról is. Közbevetett kérdésre válaszolt arra is, *mi lett a létszámcsökkenéssel érintett emberek sorsa?* Ezek egy része kikerült a statisztikákból, bár sokan dolgoznak még a hivatalos adatokon felül is az ágazatban, részben a „fehéredő” szürkegazdaságban.

A bemutató után több kérdés merült fel a külföldi vendégek részéről. Többeket érdekelt *az erdőtelepítések mennyiségének csökkenése.* Az előadó szerint ennek több oka is van, részben az, hogy a telepítési és ápolási költségek ma már meghaladják a lehetséges támogatási összegeket, valamint az erdő, mint beruházás, megtérülése csak hosszabb távon valósul meg. Ez még a rövid vágásfordulóú nemesnyárasoknál sem egyértelmű, hiszen a felújítási költségek emelkedése miatt ma már többen visszafogják magukat a véghasználatok végrehajtásától. Ezek az okok sok földtulajdonost visszariasztanak új erdő telepítésétől. Az állam pedig ösztönözné a telepítéseket, ma már szinte csak EU-s támogatási forrásokból. Sajnos, a földtulajdonosok egy része a területi fejlesztésekre spekulál, ami látszólag nagyobb hasznot hozhat rövid távon is.

Törökországban az erdők 99 %-ban állami tulajdonban vannak. A török kollégák részéről az a kérdés merült fel, hogy *az erdőtervek készítése csak az állami tulajdonú erdők esetében kötelező illetve a tervezési körzetek csak az állami erdőkre vonatkoznak-e?* Erre a válasz egyértelmű, hiszen a 150 erdőtervezési körzetre készülő erdőterv rendelet érvényes az összes erdőre, legyen az állami, magán, közösségi vagy vegyes tulajdonban.

Érdekes kérdést tettek fel a románok az értékesítést illetően. A kérdés az volt, hogy *megteheti-e egy vásárló, hogy az erdősszel kimegy az erdőre és kijelöli azokat a fákat, melyeket meg kíván vásárolni?* „Ez nálunk nem gyakorlat, még akkor sem, ha az erdő vágásérett.” Arra a kérdésükre, hogy akkor miképpen tud megfelelni a piacnak a magyar erdőgazdálkodás, a válasz természetesen az, hogy a gazdálkodónak lehetősége van véghasználatra tervezett erdők vágását a piac igényének megfelelően sorolni. Ez azonban nem jelentheti a legsürgősebb feladatok elmaradását vagy az előhasználatok elhagyását. Tekintettel kell lenni az erdő felújíthatóságára is.

Hozzá kell tennünk, hogy mindkét ország erdőszűksége nagyobb Magyarországnál. A későbbi beszélgetésekből az is kiderült, hogy a törököknél is nagy a Pinus-félék pusztulása, amit ők is az egyértelmű klíma „romlására” vezetnek vissza. Romániában az erdeifenyő, Törökországban az általuk „vörös fenyő”-nek nevezett *Pinus brutia (Kizilçam)* pusztul.

(Folytatás az 5. oldalon.)

A XVII. Országos Erdészeti és Faipari Sportnapok

Szakszervezeti mozgalmunknak ősi, még a 19. századba visszanyúló egyik hagyományos funkciója a *sportnak*, mint a dolgozó ember testi-lelki egészségét erősítő és megőrző tevékenységnek a támogatása, kultiválása.

Az EFDSz is ennek a célnak és hagyománynak a jegyében indította meg a maga saját sporttevékenységét nem sokkal a megalakulása után, 1996-ban.

Nem élsportolói teljesítmények felmutatására törekvő, hanem *tömegsport jellegű mozgalom* ez. Fagazdasági vállalataink, intézményeink dolgozói – férfiak, nők, fiatalok és idősebbek – év közben munkahelyükön-lakóhelyükön üzik ezt vagy azt a sportnemet (ki-ki a kedve és erőnléte szerinti keménységgel), majd házi versenyeken mérik össze képességeiket.

A folyamat az *évente* egyszer (mindig máshol) megrendezésre kerülő *Országos Erdészeti és Faipari Sportnapokon* kulminál. Erre már természetesen a házi versenyeken legjobbnak bizonyultakból összeállított csapatot küldik.

Ez az országos megméretés már sportverseny a javából, ha még- annyira is játékosnak és szórakoztatónaknak tűntetik fel az erről szóló retorikákban.

Az idei helyszín Pápa volt

Az idei szakmai sportnapokat Pápan, ebben a Bakonyalján fekvő, markáns városképi és szellemi arculatú kedves, szép városban bonyolítottuk le. Mégpedig immár a *tizenhetedik* alkalommal, ami a mai, gyorsan változó, rövid távú programokban gondolkodó világunkban már tiszteletreméltó hagyománynak számít.

Azt, hogy ezt is megérhettük, két tényezőnek tudható be. Az egyik: tagtársaink, az erdészetben-faiparban dolgozók nem szűnő, sőt inkább fokozódni látszó érdeklődésének a rendezvény iránt. A másik: támogatóink jószándékú segítségének. Közülük is elsősorban arra a szervezetre gondolunk, amely az adott évben az operatív szervezés és lebonyolítás, a rengeteg munka és nem kevés költség terhét vállalta.

Példás főszervező volt a Bakonyerdő Zrt.

Ez a szervezet az idei alkalommal a *Bakonyerdő Erdészeti és Faipari Zrt.* volt, élén *Varga László* vezérigazgató úrral, akit szinte minden helyszínen ott láttunk.

A lebonyolításban a vállalati kollektíva számos tagja vett részt: műszaki és adminisztratív dolgozók, gépkocsivezetők, vadászházi személyzet stb., akiknek a munkáját főszervezőként *iff. Jung László* erdőmérnök fogta össze.

Támogatóinknak tekintünk azonban sok más szervezetet is: állami részvénytársaságainkat és intézményeinket, amelyek vezetői erkölcsileg és anyagilag is támogatták dolgozóik versenyre történő felkészülését és részvételüket, kísérőikkel, drukkerekkel együtt.

Támogatóink az állami erdőgazdasági részvénytársaságaink fölötti tulajdonosi jogokat gyakorló MFB Zrt. is, valamint más irányító és felügyeleti szervek (VM, NÉBIH stb.) vezetői, akik mind ehhez hozzájárultak.

Első szavunk tehát a köszönet szava mindazok irányában, akik közvetlenül vagy közvetve, nevesítve vagy névtelenül, de hozzájárultak a Sportnapok megrendezéséhez, sikeres lebonyolításához!

Tudósításunknak ezen a pontján közbevetve megjegyezzük, hogy részvénytársaságaink, intézményeink vezetői közül nem egyet a versenyek helyszínén is felfedeztünk. Mégpedig nem un. VIP-vendégként, hanem dresszbe öltözve vállalati csapatának tagjaként, versenyzőként is. Sajnos, az idő múlása ezen a téren is elvégzi munkáját, mert voltak olyan régi arcok, akik részvételét, rendszeres visszatérését természetesnek vettük, ám az idén már hiányoztak.

Bevezetőnkben még azt is megírjuk, hogy az idei Sportnapok is – már szintén hagyományos módon – *nemzetközi jellegűek* voltak: népes román, szlovák, lengyel és horvát csapat is részt vett a küzdelmekben.

Színes volt a program, új versenyszámokkal

A versenyek túlnyomó részben a város északkeleti részén elterülő nagy zöldterületen, egymáshoz közel levő létesítményekben zajlottak le: a Városi Sportcsarnokban, az Elekthermax Vasas sportpályáján és a mellette levő tekepályán, valamint a Várkertfürdőben, illetve térségében. A lövészetet a

(Folytatás a 4. oldalról)

Kérdést tett fel a török Erdőmérnöki Kamara elnöke, Ali Kuçukaydin, aki arra volt kíváncsi, hogy *a magyar szakszervezet milyen területen, és mely munkavállalók érdekeit tudja képviselni?* Erre a kérdésre tömör válasz, hogy tagjaink az erdőgazdaságoknál, szakigazgatásban, kutatásban dolgozó mérnökök, erdészek, és alkalmazottak, és az ő munkakörülményeikkel, foglalkoztatásával és bérezésével kapcsolatos érdekvédelmet látjuk el. Szélesebb értelemben azonban

legfontosabb feladatunk, a többi civil erdész szervezettel egyetemben, az egész magyar erdőgazdálkodás helyzetének figyelemmel kísérése, jelentős kérdésekben azonnali reagálás, vélemény-nyilvánítás az ott dolgozó szakemberek és társadalmunk jövője érdekében.

Dr. Halmágyi János
EFDSZ elnök

Dudás Péter
EFDSZ főtitkár

Bakonyerdő Zrt. gyenesdiási lőterén benyolították le.

Mindegyik sportrendezvényünknek volt valamilyen sajátos jellegzetessége. *A pápai kitűnt a résztvevők magas számával, valamint a versenyszámok változatosságával, a program újszerűségével.*

Utóbbiak közül hagyományosnak volt tekinthető a lövészet, az asztalitenisz, a kispályás labdarúgás, a teke, a streetball, a tarokk és a sakk.

Az utóbbi időkben ritkábban szerepelt a versenyprogramban a futás, az úszás, valamint az ulti.

Új játékos ügyességi szám volt a technikai hajtány, a sörváltó és a vizes csúszda (de az első kettőhöz jócskán kellett fizikai erő is).

Kimondottan új szellemi vetélkedő volt az „Ismerd meg Pápát” című versenyszám.

Elképzelhető, hogy mekkora szervezési feladatot jelenthetett ennyi versenyszámhoz a bírák, zsűrik, technikai személyzet biztosítása, majd az eredmények összesítése, a kiértékelés gyors és pontos elvégzése!

Ünnepélyes megnyitó a Városi Sportcsarnokban

A Sportnapok első napja a versenyzők megérkezésével, elszállásolásával, technikai teendőikkel, a várossal és a versenyhelyszínekkal való ismerkedéssel telt el.

Kitűnő megoldásnak bizonyult, hogy minden regisztrált résztvevő egy névre szóló, nyakba akasztható laminált azonosító kártyát kapott, amelynek egyik oldalán mindhárom nap program-

ját feltüntették az időpontokkal együtt. Ennek köszönhetően ki-ki bármikor „képben lehetett” a teendőit illetően. (S a kártyával díjmentesen vehette igénybe a Várkertfürdő szolgáltatásait, ami a mai fürdőárak mellett „nem semmi”).

A rendezvény megnyitására a csapatok a Városi Sportcsarnokban sorakoztak fel.

A Himnusz elhangzása után elsőként mint konferanszié, egy igen dekoratív, bájos fiatal hölgy üdvözölte a megjeleneket: *Pozsgai Éva*, az Emberi Erőforrás Minisztérium kulturális főtanácsadója. Utána *Varga László*, a Bakonyerdő Zrt. vezérigazgatója mondott rövid üdvözlő beszédet, aminek a során többek között elmondta, hogy a részvénytársaság nagy gondot fordít a közjóléti tevékenységre is és *most első ízben vállalkozott a Sportnapok megrendezésére. Ezért színes program összeállítására törekedtek.*

Következőként *Takács Szabolcs*, a Veszprém Megyei Kormányhivatal képviselőjében mondott üdvözlő beszéd, megtoldva a vezérigazgató szavait azzal, hogy nem csak a Bakonyerdő Zrt. nem rendezett még szakszervezeti sportnapokat, de *még egész Veszprém megyében sem került erre sor eddig.* Kifejezte azt a reményét, hogy a sport erősíteni fogja az emberek közötti kapcsolatokat.

Rádi Róbert a Pápai Polgármesteri Hivatal Polgármesteri Kabinetjének vezetőjeként a város nevében üdvözölte a megjeleneket. Hangsúlyozta, hogy *kitűnő a kapcsolat a város és a Bakonyerdő Zrt. között, ezért a város „mögé állt” a versenyeknek, vagyis támogatta a rendezvényt.*

Természetesen üdvözölte a megjeleneket Szakszervezetünk elnöke, *dr. Halmágyi János* is. Köszönetet mondott a megye és a város vezetőinek, *Varga László* vezérigazgatónak és a részvénytársaság kollektívájának a rendezvényhez nyújtott sok támogatásért és a rendezés munkájáért, majd sportszerű-

versenyzést és sikereket kívánva megnyitotta a Sportnapokat.

Kedvező feltételek mellett zökkenőmentes lebonyolítás

Az üdvözlések elhangzása után a csapatok az egyes versenyszámok helyszínére vonultak és kezdetét vette a nagy vetélkedés. A drukkerék és érdeklődők pedig nap közben azt a versenyhely szint kereshették fel, amelyet csak akartak – vagy éppen valamelyik büfét, szomszédokat csillapítandó. Éhüket pedig az ebéddőben a Petőfi Gimnázium éttermében verheték el egy tál finom bablevessel és jóféle pogácsával.

Az időjárás is kedvező volt, mert az augusztus első felére jellemző rekkenő hőség éppen ekkorra csillapodott. S az eső is csak estefelé szemergett kissé, amikor már csak egy-két szabadtéri versenyszám közeledett a befejezéséhez. Ami pedig a nagy sportolótömegeket megmozgató versenyek rémét, *a baleseteket* illeti, drámai esemény nem történt. Egy erősebb bokarándulás fordult elő; reméljük, hogy tartós következmények nélkül.

A bevezetőben említett új szórakoztató ügyességi versenyszámok mind nagy sikert arattak a versenyzők körében is, de különösen a közönség körében. Látványos és izgalmas voltak mellett előnyük volt az is, hogy ezekbe az erőpróbákba a hölgyek is gond nélkül bekapcsolódhattak. Meg is tették, a férfiakéval azonos helytállással.

A záróest és nagy meglepetése: Mága Zoltán

Az alapos szervezésnek köszönhetően a versenyszámok lebonyolítását is, az összesítő értékelést is időben elvégezték. Így sor kerülhetett minden Sportnapok másik fő eseményére: a közös baráti vacsorával és szórakoztató műsorral egybekötött *eredményhirdetésre*. Ennek helyszíne a Várkertfürdő területén felállított hatalmas rendezvény sátor volt, levezető konferansziéja pedig ismét a már említett Pozsgai Éva.

Azonban nemcsak a sátor volt hatalmas, hanem a meglepetés is, amikor az előadói emelvényen megjelent a műsor első szereplője: *Mága Zoltán*, a virtuóz hegedűművész és női-duó kísérője.

A „magyar Paganini” azután pompásabbnál pompásabb zeneszámokkal nyugozta le a hallgatóságot, amely hatalmas ovációval viszonzta a nagyszemű művészi produkciót. Az erdészek és fások most örökre a szívükbe zárták a nagy művészt, aki nem sajnálta a fáradságot, hogy késő este eljőjön ebbe a sátorba és átmelegítse szívüket-lelküket megigéző hegedűjével. Ez az attrakció volt a verseny fődíja minden résztvevő számára.

Ezt követően (ugyancsak az ügyes szervezésnek köszönhetően) gyors ütemben zajlott le az eredményhirdetés és a díjak átadása. A 197 díjat – közöttük értékes, egyedi készítésű, művészi kerámiákat – Varga László vezérigazgató és dr. Halmágyi János elnök adta át a helyezést elért versenyzőknek, úgyszintén komoly hangerejű tetszésnyilvánítástól kísérve.

Az ízletes és változatos vacsoraételek kiszolgálása szintén jó ütemben, svédasztalos rendszerben történt. Közben kezdetét vette a záróprogram, a vidám énekes-zenés-táncos szórakozás is, ami a legjobb levezetése az egész napos versenyfeszültségnek.

A Sportnapok az éjszakai órákban értek véget, kinek-kinek vérmérséklete, s testi-lelki állóképessége szerint.

Ennek a versenynek is csak nyertesei voltak

A versenyek kimenetelét a mellékelt eredmény-kimutatás tünteti fel. Ennek alapján bárki saját tetszőleges szakmai elemzést, értékelést végezhet. Mi csupán az összbenyomásra szorítkozunk.

E szerint a Zalaerdő Zrt. csapata megőrizte 2011-ben kivívott első helyét és a versenyek vándordíját ismét hazavihette. A második helyre azonban, nagy meglepetésre, előretört a Bakonyerdő Zrt. csapata, amely korábban meg sem közelítette az élbolyt. S teljesítményével még a korábbi évek gőzhengerét, az

Északerdő Zrt. csapatát is maga mögé utasította a harmadik helyre. (Ámbár sokan boldogok lettek volna, ha bronzérmesek lehettek volna az erős mezőnyben.)

Szakszervezetünk különdíját a román labdarúgó csapat vette át.

Kétségtelen, hogy tét nélkül egy sportvetélkedés olyan, mint a fűszerezetlen-sóltan étel. Mindazonáltal Szakszervezetünknek mindig vallott alapelve volt: nálunk az első a részvétel, a győzelem csak a második. S mint korábban is mindig, úgy a pápai versenynek is csak nyertesei voltak!

Hála a Bakonyerdő Zrt. egész kollektívájának, figyelmes vendégszeretének, mindenki egy sajátos arculatú, nagyon kellemes légkörű, kiemelkedően emlékeztető, sikeres rendezvénynek lehetett a részese, amit szép emlékként raktározhat el emlékezetében.

Köszönet érte!

Király Pál

Eredmények

Sakk, női: Czigoláné Németh Diána, Zalaerdő I. 2. Máté Zsoltné, Bakonyerdő II. 3. Kisgyura Brigitta, SEFAG III.

Sakk, férfi: 1. Papp Nándor, Zalaerdő I. 2. Piotr Dziadon, Lengyel Szakszervezet II. 3. Ignacy Truszkowski, Lengyel Szakszervezet III.

Ulti: 1. Lovrecsics István, Zalaerdő I. 2. Barta László, Egererdő II. 3. Cserép János, Északerdő III.

Tarokk: 1. Markó Béla, Pilisi Parkerdő I. 2. Szentpéteri Sándor, Pilisi Parkerdő II. 3. Barna Péter, KEFAG III.

Mellúszás 50 m, női: 1. Stefcsik Viktória, KAEG I. 2. Sipos Dorina, KAEG II. 3. Csiszár Angéla, Gemenc III.

Mellúszás 50 m, férfi: 1. Szabó Péter, Bakonyerdő I. 2. Vajda Márton, VADEX II., Lovrecsics Tamás, Zalaerdő III.

Gyorsúszás 50 m, női: 1. Stefcsik Viktória, KAEG I. 2. Csiszár Angéla, Gemenc II. 3. Sipos Dorina, KAEG III.

Gyorsúszás 50 m, férfi: 1. Lovrecsics Tamás, Zalaerdő I. 2. Szabó Péter, Bakonyerdő II. 3. Benda Ákos, KEFAG III.

Váltóúszás, 4 x 25 m: 1. Zalaerdő I. 2. Bakonyerdő II. 3. Pilisi Parkerdő III.

Futás 800 m, női: 1. Szigetvári Éva, Nyírederdő I. 2. Drótos Erika, Gemenc II. 3. Gémes Noémi, KEFAG III.

Futás 800 m, férfi: 1. Lovrecsics Tamás, Zalaerdő I. 2. Tóth Sándor, KEFAG II. 3. Fehér János, Északerdő III.

Váltófutás 4 x 100 m: 1. Északerdő I. 2. Bakonyerdő II. 3. Nyírederdő III.

„Ismerd meg Pápát” túra: 1. NEFAG I. csapata (Becker Mária, Kemecesey Judit, Szilágyi Annamária, Tóth Patricia). 2. KEFAG 3. csapata (Gémes Noémi, Simity Györgyi, Pusztai László, Ábrahám János, Nagy Enikő). 3. Vérteseerdő 2. csapata (Tischler Diána, Tóth Gergely, Gulyás Lilla).

Asztalitenisz, női: 1. Birkás Mária, Mecsekerdő I. 2. Molnár Katalin, Északerdő II. 3. Vas Ilona, Mecsekerdő III.

Asztalitenisz, férfi: 1. Markó András, TAEG I. 2. Abonyi László, Északerdő II. 3. Dudás Szabolcs, Bakonyerdő III.

Csúszda: 1. Lovrecsics Tamás, Zalaerdő I. 2. Várad Csaba, Ipoly Erdő II. 3. Szelestei Péter, Bakonyerdő III.

Sörváltó: 1. Gemenc + Ipoly Erdő. 2. Nyírederdő + Zalaerdő. 3. Északerdő III.

Technikai hajtány: 1. Bakonyerdő B. (Hoffmann Pál Sándor, Jung László, Kecskés Róbert, Nagyvárad Balázs, Ther András). 2. Bakonyerdő A. (Kővér József, Baki Attila, Mikóczi Zsolt, Paluska Csaba, Weibl László). 3. Zalaerdő (Knausz Péter, Kovács Tibor, Lovrecsics István, Tóth Zoltán, Joós Csaba).

Streetball: 1. Horvát Szakszervezet. 2. VADEX II. 3. Zalaerdő III.

Lövészet, női: 1. Jánosi Mária, Bakonyerdő I. 2. Mozdény Viktória, Bakonyerdő II. 3. Czili Kármén, Bakonyerdő III.

Lövészet, férfi: 1. Gróf András, Zalaerdő I. 2. Csernus Zsolt, NEFAG II. 3. Pongrácz Viktor, Mecsekerdő III.

Lövészet, csapat: 1. Zalaerdő. 2. Mecsekerdő. 3. Bakonyerdő.

Teke, női: 1. Gecsei Lászlóné, Vétes Erdő. 2. Váczi Edit, Mecsekerdő. 3. Tóthné Üveges Judit, Északerdő.

Teke, férfi: 1. Szecsőfi Péter, Északerdő. 2. Gál Benjámin, Zalaerdő. 3. Nádasdi Szabolcs, Északerdő.

Teke, csapat: 1. Zalaerdő III. csapata. 2. Északerdő férfi csapata. 3. Zalaerdő II. csapata.

(Folytatás a 8. oldalon)

(Folytatás a 7. oldalról.)

Összesítés

Hely.	Erdőgazdaság	Pont
1	Zalaerdő Zrt.	111
2	Bakonyerdő Zrt.	87
3	Északerdő Zrt.	68
4	KEFAG Zrt.	41
5	KAEG Zrt.	39
6	Mecsekerdő Zrt.	35
7	Vértesi Erdő Zrt.	31
8	Pilisi Parkerdő Zrt.	19
9	VADEX Mezőföldi Zrt.	17
10	Nyírerdő Zrt.	16
11	NEFAG Zrt.	15
12	Gemenc Zrt.	14
13	Ipoly Erdő Zrt.	14
14	Horvát Szakszervezet	10
15	Lengyel Szakszervezet	9
16	Egererdő Zrt.	8
17	SEFAG Zrt.	7
18	TAEG Zrt.	7
19	Román Szakszervezet	5
20	Szombathelyi Erdészeti Zrt.	3
21	NÉBIH	2

**Az EFDSz által eddig szervezett
Országos Erdészeti
és Faipari Sportnapok**

- I. 1996. Felsőtárkány
- II. 1997. Kaposvár
- III. 1998. Miskolc
- IV. 1999. Gyöngyös
- V. 2000. Sopron
- VI. 2001. Budapest
- VII. 2002. Jánoshalma
- VIII. 2003. Verőce
- IX. 2004. Kecskemét
- X. 2005. Pécs
- XI. 2006. Tata
- XII. 2007. Nyíregyháza
- XIII. 2008. Nagykálmán
- XIV. 2010. Győr
- XV. 2011. Vác
- XVI. 2012. Szolnok
- XVII. 2013. Pápa

Egyetemi hírek

A Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának diplomaosztó, továbbá a 2013/2014. tanévet megnyitó ünnepélyes nyilvános kari tanácsülésére most már hagyományos módon Sopronban a Közgazdaságtudományi Kar Erzsébet utcai épületének aulájában került sor. A Kar dékánja, Prof.Dr. Lakatos Ferenc mellett mindkét alkalommal részt vett és beszédet mondott az egyetem Rector magnificus-a, Prof. Dr.h.c.Dr. Faragó Sándor DSc is.

*

A tiszteletdiplomák átadása a tanévnyitó ünnepség alkalmával történik az oklevelüket 70, 65, 60 és 50 éve elnyert veteránissimuszok részére.

Rubinoklevélben részesült az idén dr. Futó László, Pethő Andor, vitéz dr. Szőnyi László és dr. Tóth Béla erdőmérnök.

Vasoklevelet kapott Faragó Kornél, Hochhold Ferenc, Lutonszky Zoltán, dr. Simon Miklós, Takács Zoltán és dr. Vaszary Pál.

Gyémántoklevélben 25, aranyoklevélben pedig 40 erdőmérnök részesült. Sajnos, Fodor Imre (a. Balambér) már nem tudta átvenni tiszteletdiplomáját, mert az adományozási határozat és a tényleges átvétel közötti időben elhalálozott.

*

Szokásba jött az is és így történt ez az idén is, hogy a Miskolci Egyetemen végzett bánya-, kohó- és olajmérnökök, geológusok és geofizikusok is Sopronban veszik át tiszteletdiplomájukat, azok, akik tanulmányaikat még Sopronban kezdték meg. Az idén egy rubin- és 18 gyémántoklevelet adott át a Műszaki Földtudományi (Bányamérnöki) Kar, valamint a Műszaki Anyagtudományi (Kohómérnöki) Kar dékánja.

*

Egyéb kitüntető címek átadására is sor került a két rendezvényen.

Professor emeritus címet kapott Prof.Dr. Albert Levente egyetemi tanár (valamint a „Magyar Felsőoktatásért” Emlékplakettet), továbbá prof.Dr. Mátyás Csaba egyetemi tanár, az MTA rendes tagja.

Címzetes egyetemi tanár lett dr. Csóka György és dr. Héjj Botond okl. erdőmérnök.

Címzetes egyetemi docens lett dr. Hegedüs Attila, Kosztka László, Köveskúti Zoltán, Németh Sándor és dr. Sonnevend Imre okl. erdőmérnök.

PhD doktorrá avatták Brolly Gábor Béla és Katonáné Gombás Katalin okl. erdőmérnököt.

A végzett hallgatók száma a következőképpen alakult a Karon: okl. erdőmérnök 36, okl. környezetmérnök 7, környezetmérnök 6, alkalmazott környezetkutató 9, okl. természetvédelmi mérnök 6, természetvédelmi mérnök 6, vadgazda mérnök 8 és erdőpedagógus szakmérnök/szakvezető 10 fő.

Vezérigazgatói kinevezések

Az elmúlt nyár eseménye volt, hogy június elején három állami erdészeti vállalat élére új vezérigazgatót nevezett ki a Magyar fejlesztési Bank (MFB), a tulajdonosi jogok gyakorlója.

Az új vezetők eddig is ugyanazon vállalatoknál dolgoztak különböző beosztásokban.

A Budapesti Erdőgazdaság Zrt élére Szalai Lászlót nevezték ki, aki eddig területgazdálkodási igazgatóként dolgozott a cégnél. A VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt élére Majoros Gábor, az eddigi termelési vezérigazgató helyettes került. A DALERD Délalföldi Erdészeti Zrt új vezetője Spiegel Endre, előtte a Gyulai Erdészet igazgatója.

MFB – Gyulaj Kupa

Az MFB Zrt., valamint a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. közös szervezésében a sarlóspusztai lőtérén bo nyolítottás le az állami erdőgazdasági részvénytársaságok közötti löversenyt. 17 társaságunk 96 versenyzője három sörétes és három golyós versenyszámban mérte össze képességeit.

A csapatverseny eredménye: 1. Gyulaj Zrt., 2. Gemenc Zrt., 3. SEFAG Zrt. Az egyéni verseny első három helyezettje: 1. Varga András (Gyulaj Zrt.), 2. Dobos József (NEFAG Zrt.), 3. Tóth Péter (Gyulaj Zrt.).

(Forrás: „Nimród”)

Emlékképek a Vértes múltjából

Az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűléseinek nem spontán velejárója, hanem az alapító atyák által még 1866-ban deklarált, határozott célja is, hogy a szakmai közvélemény figyelmét annak a tájnak az erdőgazdálkodására irányítsa, amelyen az országos találkozót lebonyolítják.

Így volt ez az idén a Vértes esetében is. Kocsis Mihály vezérigazgatónak és munkatársainak tájékoztatói révén a résztvevők átfogó képet kaptak a Vértesi Erdő Zrt. működéséről; a szakmai programok keretében pedig itt-ott bele is tekinthettek egyes részletekbe, annyira, amennyire ezt egy fél nap egyáltalán lehetővé teszi.

A jelenhez azonban hozzá tartozik az idáig vezető út is, mondta valamikor régen egy bölcs ember. A vándorgyűlési programban a vértesi erdőgazdálkodás gazdag múltja is megcsillant, nem is egyszer. Mindazonáltal ennek a múltnak a komplex feldolgozása és bemutatása még. hátra van. (Úgy tudjuk, hogy a Vezérigazgató úr nemcsak a részvénytársaság éves pénzügyi tervének a teljesítését, hanem ezt is szívén viseli.)

A vándorgyűlés apropóján ebből a múltból idézünk fel néhány emlékképet.

Ez a történet a XVIII. században kezdődik Tatán, amikor is az ágas-bogas Esterházy-család egyik grófi ága

jelentős birtokokra tett szert Tatán és környékén. Többek között erdőkre is.

A Duschanelek és a Ferencz erdészcsalád

Azután jó száz évvel később történt egy jelentéktelennek tűnő kis epizód Valamikor 1848 végé felé Csorna tájékán a magyar forradalom leverésére hazánkba nyomuló osztrák császári hadsereg egyik katonája, bizonyos Josef Duschanelek cseh-morva származású káplár sebesülten dőlt ki a hadjáratból. Ápolásának, hosszas felépülésének az lett a vége, hogy beleszeretett egy csinos magyar leányzóba. Azután jó fél év múlva a háborúnak vége lett, a hadak elvonultak, de Duschanelek káplár magyar feleségével magyar földön maradt, mindörökre. Megesett már a történelemben hasonló eset, nem egyszer, s nem kétszer.

Azt nem tudjuk, hogy a derék hadfi szülőházájában a polgári életben milyen foglalkozást űzött. Azt azonban igen, hogy a XIX. században a nagybirtokaikon alkalmazott erdészeti szakemberek között még szinte több volt a német és cseh-morva nevű, mint a magyar. Egyetlen szakmai tanintézetünk, a selmeci akadémia még nem győzte kielégíteni szakszemélyzeti vonatkozásban a mennyiségi igényeket. (Bizonyíték-

nak lásd például az „Erdészeti Lapok” 2010/3. számában az Ungarischer Forstverein alapítóinak névsorát 1851-ből.)

Nem csoda tehát, hogy a Duschanelek név előbb-utóbb megjelent a szakmában is. Mégpedig Marcalton Duschanelek Adolf uradalmi erdész személyében, aki az ottani Batthyány-birtokon teljesített szolgálatot.

Gyermekei közül ifjabb D. Adolf szintén erdész lett és főerdészként fejezte be szakmai pályafutását Kőrmenden, szintén a Batthyány-család birtokán.

Az 1908-ban született Duschanelek János már erdőmérnök lett (Sopron, 1931), öccse, az 1911-ben született D. József pedig erdész.

Ő marcaltői és kemenesmagasi szolgálattétel után a háborút követően a Mezőföldre váltott át, s onnan vonult nyugállományba.

Még a negyedik gyermeknek, Duschanelek Margitnak is jutott szerep ebben az erdészdinasztia-történetben. Ugyanis Ferencz János tatai kisiparossal kötött házasságából neki is négy gyermeke született, s közülük Ferencz László (Tata, 1932) – nagyapja nyomdokába lépve – szintén az erdészpályára lépett: 1954-ben szerezte meg erdőmérnöki oklevelét Sopronban. Visszatért szűkebb pátriájába, s a későbbiekben igazgatóként másfél évtizedig vezette a mai erdészeti részvénytársaság jogelődjét, a Vértesi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságot.

Írásunk forrása: egy értékes visszaemlékezés

A történelemben fontos a szereplők, de még fontosabb a cselekedeteik megismerése. A továbbiakban már mi is az utóbbiakra helyezzük a hangsúlyt. Ehhez egy kitűnő segédlettel, forrásanyaggal rendelkezünk. Mégpedig egy hosszú feljegyzéssel, amely Duschanelek János erdőmérnök visszaemlékezését tartalmazza, amit Margit húga fiának, Ferencz László erdőmérnöknek mondott el a tatai gróf Esterházy hitbizományi uradalomban 1932-1945 között teljesített szolgálatának emlékeiből, tapasztalataiból. S amit – előzetes hangrögzítés

A kép 1937 november 17-én készült a tatai gróf Esterházy uradalomnál. Alul jobbról a harmadik Duschanelek János főerdőmérnök.

alapján – fia, *Duschanek János rögzített írásban* az utókor számára 1980-ban.

Ez az ifj. Duschanek János nem lett erdész, hanem – engedve az elhivatottság lélektani nyomásának – *festőművész*. Mégpedig Mednyánszky- és Molnár C. Pál Díjjal kitüntetett, külföldön is elismeréseket aratott tehetséges festőművész. Legújabb szomorú mozzanata ennek a hosszú történetnek, hogy éppen az idei nyáron, már az egyesületi vándorgyűlés után hunyt el 66 éves korában.

(Az erről szóló, munkásságát is méltató híradás a „Népszabadság” c. napilap július 16-i számában jelent meg.) Az említett értékes feljegyzését özvegye, *D.-né Mészáros Julianna újságíró* nő bocsátotta rendelkezésünkre, amiért e helyen is őszinte köszönetet mondunk.

A továbbiakban ezen a kézíraton keresztül pillantunk bele a volt tatai Esterházy-erdőbirtok két világháború közötti életébe, gazdálkodásába.

A tatai uradalom erdészgárdája

Duschanek János az erdőmérnöki cím megszerzése után 1932-ben pályázat útján került a tatai uradalomba, amelynek tulajdonosa akkor a már idős korban lévő gróf *Esterházy Ferenc* volt.

A D. János által levont első tapasztalati tanulság a múltból: az uradalom *saját nevelésű erdészgárda* kialakítására, illetve fenntartására törekedett, amelybe bekerülni bizalmi alapon, garanciák mellett lehetett. A képesség és képzettség szükséges feltétel volt, de önmagában nem elégséges. *A személyi tulajdonságokra nagy súlyt helyeztek*. Aki viszont bekerült, az jó kollektívába és bizalmi állásba került. (Egy K.B. monogramú erdész egyszer méltatlanná vált a bizalomra, nem tudott tisztességgel elszámolni az elszámolandó pénzzel. Levonta a konzekvenciát: öngyilkos lett.)

Az erdészet szervezete

A tatai hitbizományi uradalom az erdőtörvény előírása szerint az erdőterületével arányban három erdőmérnököt volt köteles alkalmazni. Ezek közül az egyik erdőigazgató volt: D. János munkába állása idején egy Fidler nevű sze-

mély, akit azután hamarosan *Kardoss Kálmán* követett az igazgatói székben.

Az igazgatóság irányítása alá két erdőgondnokság tartozott: Alsógalla, amelyet Fodermayer József erdőmérnök (alias „Ifi”) vezetett, valamint Tata, aminek Duschanek lett a vezetője. Ők ketten kezdetben uradalmi erdőmérnök, majd uradalmi főerdőmérnök címmel látták el a feladatukat.

A gondnokságokon belül pagonyok voltak. Ezen a ponton azonban a rendszernek egy sajátossága mutatkozott meg (s persze nem csak Tatán). Mégpedig az, hogy nem csak a szervezeten belüli beosztással összefüggő, ahhoz kapcsolódó nomenklátúra létezett, hanem egy ranglista is. Ebben más tényezők szabták meg a sorrendiséget; például: szakképzettség foka, kor, képességek, az ellátandó feladatkör specialitásai stb.

A tatai uradalomban a következő fokozatok voltak a ranglistán (alulról felfelé): gyakornok,apidíjas erdőőr, erdőőr, főerdőőr, segéderdész, pagony-erdész, vidékerdész.

Ezeket a címeket az említett tényezők figyelembevételével elismerésként kapta az alkalmazott és a fizetése is jelentős mértékben ettől függött. Előfordult például, hogy a pagony vezetője még csak segéderdész volt, de a beosztottja már vidékerdész.

Az erdészeti címhasználat témája

Közbevetve megjegyezzük: *az erdészeti címhasználat* és a címekhez kapcsolódó fizetési osztályok bevezetésének javaslatával már jóval a háború, az 1945-ös rendszerváltás után, az 1970-es években az OEE elnöksége is foglalkozott. Mégpedig abból a megfontolásból kiindulva, hogy pl. a kerületvezető erdész beosztást még viszonylag fiatalon, mondjuk, 28 éves korában elért erdész-technikus ne ragadjon bele a nyugdíjkorhatár eléréséig egy statikus előmeneteli perspektívtalanságba (jó esetben esetleg előléphetett erdészeti műszaki vezetővé). Hanem *változatlan munkahelyi beosztás mellett is legyen lehetősége az erkölcsi és anyagi előmenetelre.*

Sajnos, a kezdeményezést elvetették, nem lett belőle semmi. (Később egyes állami erdőgazdaságoknál saját hatáskörben adományoztak ilyen-olyan

titulusokat; erdőmester, főerdőmester, főmérnök stb.) Ezt annak idején többen azzal magyarázták, hogy az egyesületi elnökségben túlnyomó részben „tábornokok” ültek. Vagyis olyan magasabb beosztást elért személyek, akik már elérték a kis hazánkban elérhető szakmai előmenetel tisztes maximumát, s így már érdektelenek voltak a rendszer bevezetésében. A probléma azonban ettől még probléma maradt mindmáig – de pl. a tatai uradalomban az imént leírt módon már réges-régen megoldották.

Ezek után vessünk egy pillantást magára az erdőgazdálkodásra.

Szigorú, üzemterv szerinti munka folyt

A visszaemlékező id. Duschanek János szerint az erdőgazdálkodás külső, felkért erdőmérnök által készített üzemterv alapján folyt, amit 1920 után az Esztergomi, 1938 után a Komáromi m.kir. Erdőigazgatóság szigorúan ellenőrzött. Mégpedig mind a kitermelt fatömeg, mind az erdőművelési munkák vonatkozásában. A mulasztásokat, előzetes engedély nélküli eltéréseket az erdőfelügyelő büntette. Az erdőfelújítások, néha előforduló erdőtelepítések esetében azonban *a fafajmegválasztás vonatkozásában a helyi erdőgondnokságnak szabad keze volt, amely törekedett a természetes felújításra.* Érdekes színfoltja volt ennek a munkának, hogy *Véssey Róbert* erdőmérnök a Bocsátó-völgyben vörösfenyvest, az un. Nyíltvágásban pedig amerikai-körisest létesített.

Az erdőhasználat vonalán *az uradalom törekedett a fából kinyerhető haszon maximalizálására.* Ennek érdekében a rönköket minőségileg osztályozták. Ez volt Duschanek János egyik fő feladata. Majd az ugyancsak általa *Tatán létesített „deszkametszőben”* felfűrészelték, illetve a hámozási rönköket jó áron eladták.

Gőzölő a tatai deszkametsző mellett

A Vértesben köztudottan meglehetősen sok *a bükk*. Ezért komoly gondot okozott a bükk rönk és a bükk fűrészáru *fülledékenysége*. A Felvidék és Észak-Erdély visszacsatolása után nagy volt

a piacon a bükk túlkínálat. A bükk fűrészáru raktározása azonban a fülledékenység miatt kockázatos volt. Ezért egy idős, tapasztalt régi fakereskedő, Grünfeld Lajos azt javasolta Duschaneknek, hogy *gőzöljék meg a bükköt*; attól tartósabb is, szebb is lesz. Az ötlet megtetszett a grófnak is.

Azért, hogy jól sikerüljön a nem mindennapi vállalkozás, Duschanek Fenyőfőre utazott gr. Esterházy Tamás uradalmába, mert ott működött az ország egyik legjobb gőzölője. Fenyőfőn Rott Ferenc erdőmérnök, az erdészet vezetője fogadta (aki később erdőművelőként, Balaton-fásítóként emelkedett a szakmai hírnév magas fokára).

Rott kollégája Duschaneket a gőzölő és a gőzölés minden csínjába-binjába-tudnivalójába készséggel beavatta, úgy, hogy ennek nyomán már *meg tudta építeni és üzemeltetni a berendezést Tatán*, a deszkametsző mellett.

„Olyan sikere volt, hogy még forrón egymás kezéből kapkodták ki a vevők. (T.i. a gőzölt bükk fűrészárut. A szerk.) Már jóelőre tudták, hogy mikor szedik ki az anyagot és egy órán belül egy darab sem volt, annyira keresett volt, kocsialkatrésznek stb. Olyan jó bevételt egyik termék után sem értünk el.” – így emlékezett vissza négy évtizeddel később Duschanek János a gőzölőre.

Vadászat és vadgazdálkodás

Azokban az időkben egy grófi erdőbirtok élete elképzelhetetlen volt a vadászat nélkül.

Duschanek János szerint az *apró-vad-vadászat* nem volt jelentős a tatai uradalomban, bár természetesen volt fácán-, nyúl- és vízivad-vadászat, valamint vadlibázás is. A fácánutánpótlást saját telepen nevelték.

Egy kicsi, de érdekes adat: 1941-ben olyan hideg volt a tél a Vértesben, hogy a foglyok megfagytak a hóban.

A vadgazdálkodás érdekes színtörténet volt a *muflon betelepítése* az uradalom erdeibe 1933 telén. *Gézaházáról*, gróf Esterházy László vadaskertjéből hoztak vasúton három kost és tíz vemhes jérkét. Azután ketrecben szállították őket a Csúcsos-hegy alatt előkészített karámokba. Két hónapig tartó karámoltatás, helyhez szoktatás után engedték az állatokat a természetes környezetükbe.

A muflonok jól érezték magukat ezen a helyen. Mindegyik jerke ikerbárányokat elletett, az állomány gyorsan gyarapodott. Nemsokára a Ferencz-kunyhónál, a Csalán-vágásnál, a koldusszállási vadászház környékén 50-60 darabot számláló rudlik is megfigyelhetők voltak. A minőség is jó volt, *a kosok szép csigát fejlesztettek.* A főúri vadászok érmes trófeát is ejthettek, de az uradalom *bérkilövésekkel* is gyarapította a jövődelmét.

Apropó: jövedelem! Ismeretes, hogy nem csak Tatabánya környékén, de a Vértes más részein is (Oroszlány, Pusztavám stb.) intenzív, mélyművelésű szénbányászat folyt. Utolsó működő szénbányánk, a márkushegyi bánya is itt található.

Duschanek János el tudta érni, hogy a bányatulajdonos cég a kitermelt szénmennyiséggel arányos *bányajáradékot* fizessen a bánya fölötti felszíni terület tulajdonosának, vagyis az Esterházy-uradalomnak. Ez a *bányajáradék jelentős és biztos jövedelmet jelentett* az uradalom számára 1945-ig.

Az erdőmérnöknek a lovakhoz is értenie kellett

Folytathatnánk még a szemelvényezést a hosszú, itt-ott bizalmas, sőt pikáns intimitásokkal is fűszerezett érdekes visszaemlékezésből. Ennek azonban, sajnos, területi korlátai vannak.

Befejezésül még egy mozzanatot említünk meg annak érzékeltetésére, hogy azokban a régi időkben egy Sopronban végzett magyar erdőmérnöknek feladatai ellátása során milyen élethelyzeteket kellett tudni megoldania.

Lovakról van szó. Mégpedig arról, hogy *Tatán valaha nagy lovasélet zajlott.* Az uradalomnak Remeteségen volt egy angol telivér ménese, valamint egy arab ménese, egy Fardascuk nevű arab ménesmesterrel. Mivel a gróf nem egyszer tett fel kérdést Duschaneknek a lovakkal kapcsolatban is, ő az öreg Fardascuktól megtanulta mindazt, amit a lovakról-lótenyésztésről meg lehetett tanulni.

Amikor az I. világháború után IV. Károly császárt és királyt megfosztották trónjától, a Habsburg-vagyont pedig zár

alá vették, a császári ménest elárverezték. A tatai gróf akkor az angol ménest likvidálta és helyette minden *lipicai* törzsből megvett egy-egy tenyészcsaládot: un. „bokrot”, vagyis mént, kancákat, csikókat. Mégpedig azzal a hátsó gondolatokkal, hogy a királyság restaurációja esetén felajánlja IV. Károlynak, prezentálva, hogy ő megmentette a ménest a király számára.

Amint tudjuk, a restaurációból nem lett semmi, csupán Károly nyerte el a pápai boldogságot kilenc évtizeddel később. Az uradalom lipicai ménese viszont szépen gyarapodott. A csikóállomány általában 170 darab volt. A feleslegesen sok lovat *árveréseken* adták el. Ám nem egyes lovakat, hanem *fogatokat!* Szerszámostól-ostortól-kocsitól fogva mindent. Az uradalomban ugyanis bognár-, kovács- és szíjgyártóműhely működött; hintót, bicskát, parádés szerszámot itt gyártottak, s egyáltalán mindent, ami szükséges a lovagláshoz és a fogathajtáshoz.

A tatai pezgőgyár előtt lebonyolított fogatárverések nemzetközi ünnepszámba mentek. A világ minden részéből jöttek ide a gazdag érdeklődők. A gyárnak is jól jött az esemény, jó reklám volt. Folyt a *pezgő*, amelyből *öt-félét* gyártottak: Lakodalmas, Áldomás, Billikom, Weinature, Rozé.

„Még ma is jobban ismerem a lipicait, mint némely agronómus. No, azután később a többi lófajtát is megismertem, s amikor '45 után megalakultak az állami erdőgazdaságok, akár a győri vagy a veszprémi, mint erdőművelési előadót, engem küldtek mindenhova lóárverésre és lóátvételtre. Végig jártam az egész országot a Tattersaltól Pécsig; én nem tudom, hol nem jártam, hogy a gazdaságoknak lovakat vegyek.”

*

Ez azonban már egy másik világ, egy másik történet. Köszönjük el tehát a szép Vértestől. S búcsúzásul – sajnos, csak virtuális módon – emeljük finom, régi tatai pezgővel telt poharunkat *ki-váló szakmai elődeink, a Duschanek - Ferencz erdészdinasztia* emlékére!

Király Pál

Alkalmazotti létszám a faiparban

Fafeldolgozó ipar

A 2011 évi 3,8%-os alkalmazotti létszámcsökkenést követően 2012-ben további 6,6%-os visszaesés ment végbe a fafeldolgozó ipar egészében. Ezen belül a 20-49 fős vállalkozások esetében a létszám az előző évi 19,6%-os csökkenést követően a múlt évben 6,5%-kal emelkedett. Az 50-249 fős vállalkozások esetében 33,2%-os csökkenés ment végbe a 2011 évi

20,8%-os növekedés bázisán. Az ágazat hat alágából kettőben emelkedett a teljes munkaidőben alkalmazottak (3-5%), kettőben pedig az alkalmazásban állók létszáma (2-2%), négyben pedig csökkenést regisztráltak (Parkettagyártás: -25,5, ill. -25,4%; Épületasztalos-ipar: -13,8, ill. -14,7%; Falemez ipar: -6,6 ill. -6,7%, valamint Egyéb fa-, parafatermék, fonottáru: -5,8%, ill. -7,5%).

Időszak	Teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma					Alkalmazásban állók létszáma (nem teljes munkaidő esetén legalább 60 munkaóra teljesítés)				
	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen
2005	2.800	3.850	4.879	3.629	15.158	3.009	4.062	5.272	4.698	17.041
2006	2.419	4.192	4.817	2.880	14.308	2.634	4.396	5.230	3.943	16.203
2007	3.110	3.190	4.933	1.915	13.148	3.445	3.371	5.286	2.740	14.842
2008	4.438	4.129	4.377	1.689	14.633	4.713	4.400	4.622	1.690	15.425
2009	3.919	3.075	3.285	–	11.447	4.297	3.601	3.766	–	12.836
2010	4.080	3.197	3.447	–	11.743	4.731	3.570	3.896	–	13.241
2011	4.376	2.550	4.411	–	11.338	5.157	2.870	4.705	–	12.732
2012	3.765	2.831	2.946	–	10.730	4.459	3.057	3.142	–	11.893

Fűrészárú-gyártás

Időszak	Teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma					Alkalmazásban állók létszáma (nem teljes munkaidő esetén legalább 60 munkaóra teljesítés)				
	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen
2005	830	1.227	1.170	–	3.227	893	1.297	383	–	3.388
2006	753	1.398	1.363	–	3.514	821	1.464	764	–	3.679
2007	955	920	1.400	–	3.275	1.065	970	1.021	–	3.464
2008	1.342	1.238	754	–	3.568	1.427	1.316	1.124	–	3.748
2009	1.251	723	853	–	2.828	1.363	837	838	–	3.112
2010	1.253	913	987	–	3.157	1.442	1.017	934	–	3.485
2011	1.275	673	1.025	–	2.973	1.476	758	984	–	3.327
2012	1.166	840	851	–	3.070	1.378	907	882	–	3.393

Falemezgyártás

Időszak	Teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma					Alkalmazásban állók létszáma (nem teljes munkaidő esetén legalább 60 munkaóra teljesítés)				
	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen
2005	–	–	382	1.143	1.525	–	–	383	1.155	1.538
2006	18	66	758	739	1.581	21	69	764	749	1.603
2007	36	57	1.005	–	1.096	40	60	1.021	–	1.121
2008	66	71	1.111	–	1.624	68	75	1.124	–	1.644
2009	69	71	805	–	1.149	74	83	838	–	1.199
2010	24	154	928	–	1.128	31	163	934	–	1.153
2011	55	143	971	–	1.179	63	158	984	–	1.215
2012	63	169	869	–	1.101	73	180	882	–	1.134

Épületasztalos-ipari termék gyártása

Időszak	Teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma					Alkalmazásban állók létszáma (nem teljes munkaidő esetén legalább 60 munkaóra teljesítés)				
	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen
2008	1.910	1.352	1.691	–	6.030	2.028	1.440	1.857	–	6.405
2009	1.679	1.244	965	–	4.852	1.845	1.451	1.290	–	5.553
2010	1.838	1.073	787	–	4.723	2.145	1.215	1.131	–	5.536
2011	1.945	838	1.724	–	4.507	2.295	953	1.898	–	5.146
2012	1.456	868	587	–	3.896	1.753	935	686	–	4.391

Parkettagyártás

Időszak	Teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma					Alkalmazásban állók létszáma (nem teljes munkaidő esetén legalább 60 munkaóra teljesítés)				
	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen
2008	–	–	109	–	133	–	–	112	–	137
2009	–	–	–	–	58	–	–	–	–	58
2010	–	–	–	–	178	–	–	–	–	185
2011	–	–	–	–	192	–	–	–	–	203
2012	–	–	–	–	195	–	–	–	–	205

Tároló fatermékek gyártása

Időszak	Teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma					Alkalmazásban állók létszáma (nem teljes munkaidő esetén legalább 60 munkaóra teljesítés)				
	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen
2005	406	580	691	–	1.677	436	615	926	–	1.977
2006	343	734	494	–	1.571	375	774	697	–	1.846
2007	442	717	390	–	1.549	488	761	507	–	1.756
2008	574	1.016	570	–	2.159	605	1.084	608	–	2.297
2009	472	800	425	–	1.696	527	936	480	–	1.943
2010	503	837	430	–	1.769	580	925	477	–	1.981
2011	558	723	480	–	1.760	675	808	505	–	1.987
2012	534	825	486	–	1.846	623	897	514	–	2.034

Egyéb fa-, parafatermék, fonottáru gyártása

Időszak	Teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma					Alkalmazásban állók létszáma (nem teljes munkaidő esetén legalább 60 munkaóra teljesítés)				
	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen	5-19 fő	20-49 fő	50-249 fő	250 fő +	Összesen
2008	524	453	142	–	1.118	559	485	149	–	1.194
2009	440	237	188	–	865	480	294	197	–	970
2010	417	203	–	–	788	489	234	–	–	902
2011	515	152	–	–	727	615	168	–	–	854
2012	541	86	–	–	685	628	93	–	–	790

*Készült az Erdészeti, Fa- és Bútoripari Ágazati Párbeszédbizottság megbízásából
(szerk.: Millei Olga)*

Horvát Sportnap beszámoló

Meghívás érkezett a IX. Nemzetközi Horvát Erdészeti Sportnapokra, amelyet 2013.06.20-23. között rendeztek. A rendezvényen az EFDSZ-t Górász László elnökségi tag, valamint a Vértesi Erdő Zrt. trap-lövészcsapata (Ruppert József, Kovács Sándor és Krausz Lajos) képviselte. A helyszín az észak-nyugati térben Umag városa volt.

A verőfényes meleg időben a hazai sportolókön kívül a román, lengyel, szlovák, bosnyák és magyar küldöttségek vettek részt a sportversenyeken. A helyszínen a meghatározó sportágak a kispályás labdarúgáson kívül a tenisz, az asztali tenisz, a sakk, a trap-lövészet, a streetball és a strandröplabda volt. A versenyek a megnyitó után pénteken kezdődtek és néhány sportágban szombaton voltak a helyosztók. A ver-

senyeken kívül mindenki megtalálta a számítását a tenger partján. A díjátadó záróünnepségnek szombat este adott helyszínt egy tengerparti strand étterme.

A magyar lövő csapat eredményesen szerepelt a pénteki napon rendezett kétfordulós, 16 csapatos korong lövészetben. Azonos, 52 ponttal végzett az első helyezettrel, de a versenykiírás alapján második helyet ért el.

A sportversenyen kívül a többi nemzetközi résztvevővel történő találkozásokon sikerrel invitáltuk őket a Pápán rendezett XVII. EFDSZ Sportnapra, hiszen a már azóta sikeresen véget ért rendezvényen szinte mindenki képviselte országát Pápán.

Az időjárás, a rendezvény helyszíne és a rendezés színvonala alapján a sze-

rény létszámú csapat jól érezte magát. Bátran megállapítható, hogy sikerült fejleszteni a horvát-magyar szakszervezeti kapcsolatot.

Górász László

Migráció a Duna térségében

Tudósításunkéval azonos címmel egy nem nagy, de színes, változatos, gazdag tartalmú kiállítást tárt az érdeklődők elé a pécsi Janus Pannonius Múzeum a Káptalan utcában lévő Múzeum Galéria négy termében a nyári hetekben.

A kiállítás címe utalt arra a tényre, hogy a Kárpát-medence központi része, hazánk mai területe különböző etnikumok különböző irányú mozgásának színtere volt már az ókortól kezdve, s nem volt ez másként az egykori Magyar Királyság utolsó két évszázadában sem. A szlovákok északról délre, a rákok délről északra, a ruszinok, románok keletről nyugatra, a németek nyugatról keletre és délre vándorolva keresték a megélhetést, a jobb élet helyszínét, a legkedvezőbb letelepedési lehetőséget.

Háromszáz éve indult a nagy Schwäbenzüge

A kiállítás alcíme – „*A németek betelepülése a 18. században*” – azonban jelezte, hogy ebből a sokévszázados, bonyolult etnikai kavalkádból a következők tekintve egyik legmarkánsabb migrációra: *a Felső-Duna-menti németek magyarországi bevándorlására* kíván koncentrálni. Mégpedig abból az alkalomból, hogy ez a folyamat szervezeten és tömegesen nagyjából kb. 300 éve indult be. A török és a kuruc háborúk végét jelentő, 1711-ben aláírt szatmári békekötést követően 1712-ben indult meg parasztok és kézművesek százazreinek a bevándorlása Magyarországra Baden-Württemberg, Hessen tartományokból, Bajorországból, a Fekete-erdő és Salzkammergut vidékéről. Többségük a Dunán jókora bárkákon, esetleg tutajon érkezett. A vízi járműveket a megérkezés után szétbontották, faanyagukat hasznosították.

Ez volt a nagy „Schwäbenzüge”, amelynek a nyomán nagy, németek lakta területek jöttek létre Pest-Buda környékén, a Dunántúli Középhegységben, a Balaton-felvidéken, Szatmárban, Tolnában, Baranyában, Somogyban, a Bánátságban. Persze, kisebb-nagyobb létszámban ezeken a területeken kívül is feltűntek (főleg a betelepítők urak szándéka szerint).

A bevándorlási folyamat *jellemzően a 18. században zajlott le* és sokat foglalkoztak vele az uralkodók, III. Károly, Mária Terézia és II. József is. A betelepítési folyamat még a 19. század elejére is áthúzódott.

400.000 délnémet érkezett

A három hullámban lezajlott, államilag is szabályozott nagy Schwäbenzüge eredményeként *mintegy 400.000 délnémet érkezett hazánkba*.

A gondosan kidolgozott, szép kiállítás jól áttekinthető elrendezésben, dokumentumokon és tárgyi relikviákon keresztül mutatta be a kivándorlást, illetve a betelepítés indítékait, körülményeit, a letelepedettek életét.

Szép-szép, mondhatja erre a T. Olvasó, de hogyan-miért kerül ez a téma az „ERFA Híradó” oldalaira?

Azért, mert a telepesek (leegyszerűsített, köznapi gyűjtőnévükön *svábok*) szorgalmas munkája, okossága, tudása, s nem utolsósorban pénze, behozott tetemes tőkéje *hatalmas változást idézett elő* többek között *a hazai tájgazdálkodásban is, amelynek szerves része az erdőgazdálkodás is*. Hiszen az államilag is erőteljesen ösztönzött, a magánbirtokosok által is ugyancsak igényelt *betelepítés fő célja a gazdaság fellendítése volt*. Vagyis a másfél százados háborúskodások folytán elnéptelenedett falvak újbóli benépesítése, a parlagon heverő, pusztuló földek újbóli hasznosítása, az ipar és a kereskedelem felvirágoztatása.

Mindez együtt persze katonai stratégiai célokat is szolgált. Hiszen a királyság déli határát még az oszmán birodalom jelentette, amely már túl volt ugyan a fénykorán, de még egyáltalán nem volt fogatlan oroszlan, amint azt a megszállt balkáni népek 19. századi nehéz története is mutatja.

Az első kollektív szerződések

A német telepesek az országukból magukkal hozott magasabb szaktudás birtokában *mindenekelőtt a mezőgazdaságot tették rendbe*. Újra mérték és ahol kellett, szabályozottabbá tették a dűlőrendszert. Elterjesztették az istállózó állattartást a trágyatermelés érdekébe

és bevezették az ún. háromnyomásos gazdálkodást. Volt olyan magyar birtok, amelynek az értéke a telepesek szorgos és szakértő munkájának köszönhetően néhány évtized alatt több mint a tízszeresére emelkedett.

Fellendült a városi kézműipar, valamint *a bányászat és a kohászat is*. Emlékezzünk: az alsó-magyarországi bányavárosoknak, közöttük Selmecnek is a 18. század volt a fénykora.

Mindazonáltal a telepesek nem csinalhattak azt a gondozásukba került javakkal, amit akartak. Feladataikat, kötelezettségeiket, másrészt lehetőségeiket, kedvezményeiket kétoldalú írásos megállapodás: az ún. *letelepedési szerződés* gondosan rögzítette. *Ezek voltak a munkáltatók és a munkavállalók között létrejött első kollektív szerződések*. Mert – amint a kiállításról megjelentetett nagyszerű, 128 oldalas, gazdagon illusztrált ismertető írja (24.o.) – mindig kollektív szerződések voltak, amit a földesúr nem az egyes telepesekkel, hanem a faluközösséggel kötött annak anyanyelvén és a telepesközösség néhány képviselője írta alá.

A telepítési szerződésekben megnevezett feltételek hamarosan az első betelepítési szakasz normájává váltak. Így pl. bizonyos adómentességek, kezdeti termelési támogatás természetbeniekkel, német intézők és papok alkalmazása a német falvakban stb.

Szakmánk is megjelent a kiállításon

Csodálatosan szép kivitelű, *pompás térképek* tanúskodtak arról a kiállításon, hogy a svábok újramérték, geometriai pontossággal újrendezték nemcsak a dűlőrendszert, hanem falvaik belterületét is. *Ezek a térképeken már megjelenik a fásítás is. Egyenként feltűntették az ültetendő eperfákat*, ami nyilvánvalóan elsősorban a selyemtermelést, a textilipar fejlesztését célozta (de a fáról hullott érett epret az aprójszág is fölötébb kedveli, a finom eperpálinka pedig ugyancsak jóféle szíverősítő).

A tájgazdálkodás másik nagyon fontos és nagyvolumenű tétele volt a *vízgazdálkodás*: a pangó vizek, lápok-mocsarak lecsapolása, az árvizek meg-

előzése, mederszabályozások, csatornák, gátak, hajóutak és kikötők, hidak építése. Olyan hatalmas vállalkozások valósultak meg (kubikosmunkával), mint pl. a Tiszát a Dunával összekötő Béga-csatorna (1754), vagy a királyról elnevezett Ferenc-csatorna (1802).

Szakmai szempontból érdekes volt az az 1773-ból származó okmány, amely feljegyezte az erdős-hegyes Krassó-Szörény vármegyében abban az évben alapított Anina és Stájerlak (a későbbi Stájerlakanina) településekkel kapcsolatban a következőket: „Ötven favágósegéd és fűtő, valamint egy favágó- és fűtőmester érkezett Salzkammergutból és Stájerországból az Oravicabányához tartozó erdőkbe.”

A kiállításon megjelentek a faipar emlékei is. Mégpedig az egykori aradi asztalos céh gondosan készített, intarziás díszítésű, 1791-ből származó céhládája. Továbbá a pécsi ácsok 1699-es évszámot viselő német nyelvű bronz pecsét-nyomója, valamint Pécs szabad királyi város által Jacob Moser nevére német nyelven 1819-ben kiállított díszes meszterlevél formájában.

A németiség munkája nyomán egy új gazdaságpolitika bontakozott ki, amely komplex vidékfejlesztést jelentett és sok esetben a tájstruktúra alapos átalakításával járt. A mezőgazdaságban új kultúrák jelentek meg, illetve kaptak új lendületet, mint pl. a dohánytermesztés, a szőlészet-borászat stb.

Mindez nem csak a gazdaság, hanem az infrastruktúra nagyfokú fejlesztését is jelentette: közlekedési és hadiút hálózatot, postai úthálózatot és szolgáltatást, vízi szállítóhálózatot stb.

Kiváló mérnökök voltak a tervezők

Mindez elképzelhetetlen lett volna alapos műszaki ismeretek nélkül. Nem csoda, hogy a pécsi kiállításon belül külön szekciót kapott ez a szakterület „A 18. század mérnökei” címmel.

Amint már említettük, csodálatosan szép, finom kivitelű, színes, pontos és természetesen kézzel rajzolt térképek tucatja tanúskodott 200-250 év előtti szakmai elődeink nagyszerű geodéziai-kartográfiai szaktudásáról, lelkiismeretes pontosságáról, kézügyességéről és tervezőképeségéről is.

Amint azt más esetekben is tapasztalhatjuk, ezek a régi mérnökök nem egyszer – valószínűleg dekorációs céllal – jeleneteket rajzoltak a térkép szabadon maradt felületére *a földmérésről és/vagy a mérés eszközeiről*. Mai szemmel nézve egyszerű eszközök voltak ezek: irányzó vonalzó, függélyező, fokív, körző, háromszögvonalzók, esetleg szekszáns stb. Erről azonban a régi vadászati mondás jut az ember eszébe: nem a puszta a fontos, hanem az, hogy ki fogja.

Különösen érdekes volt egy ritkán látható műszer: a Höschel-féle *tükrös körző* a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeumi gyűjteményéből, amit Nicolaus Pode von Neuhaus fejlesztett ki Bécsben az 1780-as évek elején.

A kiállítás anyagában felbukkant a 18-19. század néhány nagy kartográfusának a neve (gróf Marsigli, Lipszky János stb.) mellett az alkalmasint *a telepésekkel együtt hazánkba érkezett térképészek neve* is: Anton Quits, Andreas Kneidinger, Joannis Nepomuc Wizer, Frantz Häscher, Kasimir Johan Haag, Carl Hölzl, Friedrich Braun stb. Ezek egy része kamarai, vagyis mai értelemben állami mérnök volt.

Érdemes ennek a kornak a történetével azért is foglalkoznunk, mert *a természeti környezettel való gazdálkodásunk nem egy problémája azokban az időkben keletkezett, miként a megoldásukat célzó elgondolások, alapelvek is. Erre éppen az erdészet a jó példa*. A faszükséglet óriási megnövekedése mérhetetlen túlhatalmatokhoz vezetett az erdőkben, de ez „kitermelte” a tartamosság alapelvét is.

A németiség szerepe hazánk modernizálásában

A betelepült németiség nem csak a hazai gazdaság és műszaki tudás színvonalát emelte magasabbra, hanem *sajátos kultúrát is teremtett*.

Gondoljunk a polgárosodásra: a német nyelvű újság- és folyóirat-kiadás beindítására, a könyvkiadásra, a színházi életre, a zene- és táncművészetre (nemzeti Himnuszunk zeneszerzője is a német származású Erkel volt), a gasztronómiára, kávéházak és kaszinók létesítésére, a világi és egyházi építészet alkotásaira, az öltözködési kultúrára, a falusi sváb élet néprajzi értékeire stb.

A németiség kitörölhetetlenül mély nyomot hagyott a magyar kultúrában és nagymértékben lendítette előre országunk modernizálását!

A kiállítás azonban nem rejtette véka alá azt a tényt sem, hogy egyrészt a nagy számban bevándorló és tömbösen letelepedő németiség, másrészt a helyben meglevő lakosság (magyarok, rácok) között esetenként már korán jelentkeztek etnikai feszültségek is. Az viszont nem volt célja, hogy a németiségnek a letelepedés utáni további két-évszázados történetét is részletesen bemutassa és kitérjen olyan mozzanatokra is, mint pl. a magyarországi Volksbund tevékenysége és más konfliktusos jelenségek.

Utazott már Ön „ulmi skatulyán”?

Végül megemlítjük, hogy a kiállítás nemzetközi jellegű volt. A főszervező az ulmi *Donauschwäbisches Zentralmuseum* volt; a tárlat anyagát német, magyar, szerb, román, horvát és szlovén intézmények adták össze.

Ulmból szállították a telepéseket – nem egyszer hetekig tartó várakozás után – tízezerrel az „Ulmer Schachtel”, vagyis „ulmi skatulya” elnevezésű nagy evezős *fabárcák*. Nevezték ezeket *ordinári-hajóknak* is. (Talán innen ered „ordenáré” szavunk is, kifejezve az emberek, állatok, a poggyász, a takarmány és más áruk elegyének hatalmas zsúfoltságát, a lehetetlen életkörülményeket?)

Amint tudjuk, *a 20. század közepén a németiség migrációja a visszajára fordult*. A II. világháború győztes nagyhatalmainak döntése súlyos csapást mért a hazai svábságra is. Sokaknak kellett visszatérniük egykori származási helyükre, Németországba. S közülük szintén sokan még annyi holmit se vihettek magukkal, mint amennyivel 200-250 évvel korábban jöttek. „Egy batyuval” – mondta egy országgyűlési képviselőnk a parlamentben. 1946 nyarán Budaörsről indult az első német transzport – keletről nyugatra „migráltak”.

Szakszervezeti tagtársaink között nem egy és nem két német (sváb) származású is van. Ezt a történetet az ő családjuk is írta!

Király Pál

Fél évszázada...

...egészen pontosan 1962. július 2-án indult útjára a Budapesti Erdészettől a *Társadalmi Erdei Szolgálat* (TESz) első járőre, tehát erről a kis jubileumról tavaly lehetett volna megemlékezni. De nem emlékezett meg senki. Ezért megemlékezünk most mi, mert úgy véljük, hogy ennyi csúszás talán még elnézhető. Hiteles forrásunk, a „*Társadalmi Erdei Szolgálat jubileumi évkönyve*” ezt a dátumot jelöli meg a TESz tényleges megalakulásaként. Hihetünk neki, mert a kis könyvecskét a tízéves évforduló alkalmára még a legendás természetjáró turista, a végtelenül lelkiismeretes *Pápa Miklós dr.* állította össze.

A Pilisben született az ötlet

A TESz nem előzmények nélkül jött létre. Ezeknek az előzményeknek a legfontosabbika talán az az *erdész-vadászturista találkozó volt*, amelyet a *Pilisben*, a Lajos-forrásnál álló turistaházban 1961. szeptember 9-én bonyolítottak le számos küldött részvételével, s amelyet 1967-ben a turistaház falán emléktáblával örökítettek meg. *Itt született meg az erdők társadalmi védelmének gondolata.*

Az erdészet részéről a tanácskozáson részt vett és nagyhatású felszólalást tett *Végvári Jenő*, a Pilisi Áll. Erdőgazdaság igazgatója, *Mihalik János* felügyelő, *Bíró László*, a Szentendrei Erdészet vezetője kerületvezető erdészeivel és összes egyéb munkatársával. Az Országos Erdészeti Főigazgatóságot *dr. Molnár Lajos* jogtanácsos, valamint *Nagy Mihály* tűzrendészeti főelőadó képviselte. Ott volt a korabeli szaksajtónk részéről *Bisztray Kálmán*, az „Erdőgazdaság és Faipar” c. havi folyóirat újságírója is.

A vadászokat *Csamangó Henrik* országgyűlési képviselő, *Dvorák Oszkár* vadászati felügyelő, a Magyar Vadászok Országos Szövetsége részéről pe-

dig *Szűcs Sándor*, a MAVOSz lapjának, a „Magyar Vadász” c. folyóiratnak állandó munkatársa képviselte.

Végvári Jenő volt az, aki javasolta az értekezletnek egy társadalmi erdei őrség létrehozását, amelynek tagjai az erdészekkel karöltve vigyáznának az erdőre. Az igazgató már ekkor jelezte: a Minisztertanács foglalkozik azzal a tervvel, hogy az egész Pilist nemzeti parkká nyilvánítsa.

Erdőmérnökök szorgalmazták

„Első a tett; a szó csak második.” – ez volt nagy Széchenyi szavajárása. De miként lett a Lajos-forrási gondolatból és szavakból tett?

Ezzel kapcsolatban idézzük a kis jubileumi kötet 11. oldalán írtakat:

„Az erdész-vadászturista találkozon elhangzott javaslat Köveskúti György erdőmérnök buzgálkodásából jutott olyan lehetőséghez, hogy élő gyakorlattá váljék. Kezdeményezésére ugyanis a Budai Erdészet átirattal fordult ez ügyben a Vörös Meteor Természetbarát Egyesülethez.”

A Budapesti Áll. Erdőgazdaság 1.sz. Budai Erdészete, név szerint *Kiss Frigyes* erdészvezető ebben az 1962. május 28-án kelt levélben kérte a VMTE-t, hogy nyújtson segítséget a budai parkerdők védelméhez. A Meteor a megbízást vállalta; csupán azt kérte, hogy a Szolgálat tagjait az erdészet lássa el megbírólevéllel.

Az első TESz-járőr

Ilyen előzmények után sorakozott fel a TESz első erdei járőre 1962. július 2-án az erdészet udvarán, hogy bevetésre induljon a környékbeli erdőkbe.

A gondolat tetté vált, a TESz megkezdte működését.

Ez az első járőr megérdemli, hogy név szerint is felidézzük. *Spirk Tibor* volt a vezetője, tagjai pedig *Kahotek Mihályné*, *László István*, *Polonkai Lajosné*, *Spirk Tiborné* és *Szölgvémi Tamás*.

A következő járőrt *Pápa Miklós dr.* vezette július 22-én, majd gyors egymásutánban – általában vasárnaponként – követte őket a többi... évtizedeken át nagyon sok. Mert a kis kezdeményezés hólabdaszerű gyorsasággal terebélyesedett és 1964/65-re már országos mozgalommá vált.

Időközben az úttörő munkát elvégző *Vörös Meteor T.E.* – ez a hatalmas szervezet – egy nem szerencsés átszervezés nyomán gyakorlatilag összeomlott, szerepét a *Budapesti Természetbarát Szövetség (BTSz)* vette át.

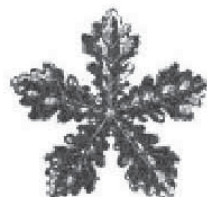
Magyarszéky Béla szerepe

Az említett szervezeti változás azonban nem okozott törést a TESz munkájában, mert ekkor kapcsolódott be abba a BTSz új titkára, (vitéz) *Magyarszéky Béla*.

A rendkívül lelkes, agilis és cselekvőképes *Magyarszéky* szervezte meg amúgy igazában a TESz-t és fejlesztette fővárosból országos mozgalommá.

A tagság lakóhely szerinti összetételében a budapestiek dominanciája végig fennmaradt, de pl. a tízéves jubileum idejére a mintegy 1.800 tagból már 800 vidéki volt. A megyék közül elsőként a Fejér megyei természetjárók csatlakoztak a mozgalomhoz. Aktivitásában, a járőrözések számának alakulásában azután a vidék már fölül is múlta a fővárost.

Magyarszéky Béla soha nem tévesztette szem elől, hogy honnan, s milyen

Egy szép reprint – romantikát kedvelőknek

Némely könyvvel úgy vagyunk, mint a férfiak némely szép hölgygel: a külsőn kedvéért elnézik a belbecs... hm, mondjuk így, gyengeségeit.

Ilyen könyv például gróf Zichy Géza „*A leányvári boszorkány*” című (ön-meghatározása szerint) „költői beszé-lye”, amelyet 1881-ben jelentetett meg az Athenaeum Társulat, az 1945 előtti idők egyik legtermékenyebb magyar könyvkiadója.

Zichy Géza nem tartozik azon íróink közé, akiknek a nevét tanítják az iskolai magyar nyelv és irodalom tantárgy keretében. Könyve egykor mégis a bibliofilek keresett csemegéje lett. Miért? Mert *igen szép* volt.

Először is az álló 25,5 X 32 cm formátumú, 147 szövegoldalt tartalmazó kötet nyomdatechnikai kivitelét tekintve igen szép album volt pompás díszítésű kemény táblakötésével, aranyozott élű, erős anyagú lapjaival, minden oldalon belső szövegkeretetéssel, kiválóan olvasható kellemes tipográfiával.

A legfőbb erénye azonban az volt, hogy ugyancsak *minden idők egyik legnagyobb magyar grafikusa, a „rajzoló-fejedeleme”: Zichy Mihály (1827-1906) illusztrálta rajzaival.* Mégpedig úgy, hogy a 12 fejezetre osztott epikai mű mindegyik része az ő egész oldalas rajzával kezdődik. Ez az oldal szinte képregeny-szerűen összefoglalóan szemlélteti az utána következő versszakok tartalmát. A tizenharmadik illusztráció tulajdonképpen az első, mert mindjárt a belső címodalhoz csatlakozik.

Ki volt

„a leányvári boszorkány”?

Mi az a *tartalom*, amelyet a csodálatos és rémséges XX. század eseményein edződött mai olvasó bizony már kissé naivnak, költői kifejezőmódjában pedig nem egyszer bicegősnek talál?

Zichy költői beszélyének *van némi valóságmagva*. Rössl Erasmus Ádám dűsgazdag *selmebányai* bányabérlő

rendkívüli szépségűnek tudott leánya, Márta a *főszereplője*, akinek lelki alkátát leginkább egy pszichiáter tudná megrajzolni. A leányzó szűzies, mégis erotikus szépsége még a bortól amúgy is felhevült özvegy apja férfiúi vágyait is felkorbácsolta. Ám a Madonna a szentképénél menedéket kereső szüzet megóvta az „amstetteni rém” XVI. századbeli selmeci elődjének nemi erőszakától, sőt azt halálra sújtotta.

Ettől kezdve Márta *démonikus alakká válik*, aki a selmeci un. Leányvárban lakva egyrésről a szegény nép gyámolításán fáradozik; másrésről viszont a gyönyörű teste és hatalmas vagyona után ácsingózó kérékkel való ingerkedésben leli örömet. Hiába van azonban a sok jótett, irgalmas cselekedet – különös életvitale miatt a pór nép nem szereti. Márta ugyanis *rengeteg kutyával veszi körül magát*. A hatalmas, vad, zabáló falkát pedig a nép gyűlöli és ebből a gyűlöletből kijut az ebek úrnőjének is.

(Folytatás a 18. oldalon.)

céllal indult a mozgalom és *mindig nagy gondot fordított az erdészeti szervezetekkel való kapcsolattartásra*, annak erősítésére. Azt kell megállapítanunk, hogy az ő irányítása alatt a TESz szinte jobban ragaszkodott az erdészethez, mint az erdészet a TESz-hez. Ahhoz a társadalmi szervezethez, amely pedig *abszolút önzetlenül, bármiféle ellenszolgáltatás nélkül vállalta és végezte ezt az áldozatos munkát*. Alig volt példa arra, hogy a szakma valamely magasabb állású vezetője megjelenésével megtisztelte volna a TESz évenként megrendezett országos találkozóját. Kivételként említendő dr. Balassa Gyula országos erdészeti főigazgató, valamint dr. Madas László, a Pilisi Áll. Parkerdőgazdaság igazgatója.

Önzetlen, áldozatos szolgálat volt

Az Országos Erdészeti Egyesület már a '60-as évek első felében bekapcsolódott a TESz tevékenységébe, mégpedig elsősorban Mikológiai Szakosztályán keresztül, amely gombaismereti tanfolyamokat rendezett az ez iránt érdeklődő TESz-tagok részére.

Én az OEE főtítkáráként a '70-es években kerültem kapcsolatba a mozgalommal Magyaroszky Béla meghívása alapján. Több országos találkozón vettem részt Budapesten és vidéken, *amelyek abszolút sportszerű, protokollmentes természetbarát megmozdulások voltak. S megtanultam mélységesen megbecsülni ezeket a férfiakat és nőket, akik szerényen, szabad idejüket nem sajnálva, önzetlenül végezték a szolgálatot.* Ennek során felvállaltak olyan kellemetlen konfrontációkat is a vandálokkal, amelyek elől sokszor még az erdő védelmére kötelezett fegyveres erdész is kitért, vagy – szabad hétvége lévén – nem is tartózkodott az erdőben. Volt közöttük orvosprofesszor is, gyári munkás is, idős tanár is és fiatal tanítványa is.

A hanyatlás éve

A '80-as évek azonban már a TESz *leszálló ágát jelentették*. Az alapítók lassan kiöregedtek, a korszellem pedig nem kedvezett az utánpótlásnak, a fiatalításnak. A létszám fogyott, a tevékenység szűkült, miközben a környezetvédelem eszméjének kibontakozása-

val párhuzamosan a feladatok óriásivá duzzadtak. A mozgalom elnevezésében is megváltozott és a *Társadalmi Természetvédelmi Szolgálat* nevet vette fel. További sorsát nem ismerem, talán megszűnt. Magyaroszky Béla még megélhetette, hogy ismét használhatta vitézi címét, azután 2000-ben, életének 79. évében Budapesten meghalt, amint ezt annak idején közöltük is Híradónk októberi számában.

*

Zárszóként ennek az évfordulós tóréneteknek a végén megemlítem annak egy mellékszövegét. 1987-ben részt vehettem a *Budapesti Erdők Baráti Köre* (BEBAK) alakuló ülésén, amit néhai dr. Csötönyi József erdőmérnök kollégánk szorgalmazott. A pesti Városházán lebonyolított ülésen még ott volt dr. Berdár Béla, a Pilisi Áll. Parkerdőgazdaság igazgatója, valamint ifj. dr. Solymos Rezső kolléga is, akkoriban a Budapesti Erdészet vezetője, aki azután a BEBAK titkára lett. A rendszerváltás után mindketten más vizekre eveztek.

Mi lett veled, TESz? Mi lett veled, BEBAK?

Király Pál

(Folytatás a 17. oldalról)

S megalkotja a könyv címét is szolgáló értékítéletét: Márta „a leányvári boszorkány”.

Ám, hogy a történet ne váljon teljesen bugyutává, színre lép a szerelem is egy lantot pengető daliás, ifjú dalnok: Bartók személyében.

Sötét romantika a köbön: hőszerelem és drámai halál

Az események ezután a XIX. század szenvelgő, szirupos romantikájának forgatókönyve szerint követik egymást. A két szép ifjú teremtés első látásra és halálosan beleszeret egymásba, a nagy érzést pedig az együtt töltött idilli órák csak tovább mélyítik.

A továbbiakban a költő mindenféle ármányos akadályt kreál és gördít a szerelmesek boldogulásának útjába. Mivel azonban a történet nem Amerikában bonyolódik, hanem a selmeci hegyek között, happyenddel nem végződhet, hanem csak drámával. A népet rémes aszály és a nyomában járó betegség sújtja-tizedeli, amiért a leányvári boszorkányt okolja, elátkozza és halálra ítéli. Márta maga megy az események elébe és szerelmének kardjával önkéntesül vet véget életének. Eltemetését egy váratlanul lecsapó pokoli vihar megakadályozza. Néhány kísérője szétfut az ítéletidőben, Márta teste a leejtett koporsóból kiborul a földre. Ekkor előrohan a kutyák hada és nekifog a tetem kikezdésének, felfalásának. Ah, minő rémség! Ám hogyan, hogyan nem, de a helyszínen terem Bartók is és két karddal a kezében, drámai hőshöz illő heroikus küzdelemben szétveri, megfutatítja az ellent. Majd a szelíd holdfényre váltott éjszakában kardjával sirt és egy fa alá:

„Eltemette Mártát. Hová?
Azt nem tudja senkisé. –
Sir beomlik. – Könny leszárad. –
Nyomot nem hagy itt a bánat
Sok százados reptiben. –”

A könyv illusztrátora: Zichy Mihály

Azt nem tudjuk, hogy a balladisztikus hangulatú könyv kapcsán a két Zichy: a költő és az illusztrátor miként talált egymásra, de ez nem is jelenthetett gondot. A roppant munkabírású, s úgy tűnik, játszi könnyedséggel és gyorsan alkotó, csodálatos műveket ontó Zichy Mihály

sok könyvillusztrációt is készített. S főként otthonosan mozgott a sötét históriák, drámák, balladák a Sátán és a démonok világában. Ebből a szempontból keresve sem találhatott volna kedvére valóbb irodalmi művet gróf Zichy Géza szentimentális alkotásánál. Éppen ekkoriban, 1879-ben tért haza Párizsból, ahol megérezte, hogy a kibontakozó új, hatalmas művészeti irányzat: az impresszionizmus már nem az ő világa. S ez az érzés üzte-hajtotta őt élete végső állomása, Szeptérvár, a cári udvar felé, amelynek igen megbecsült, ünnepezt, állandó foglalkoztatott művésze lett.

Démonikus história démonikus megjelenítése

1880-ban, zalai tartózkodása idején Zichy Mihály már a francia-angol romantikus irodalom és képzőművészet által kialakított Sátán- és Démon-kép hatása alatt állt (Milton, Byron, Blake, Delacroix, Doré, Dumas stb.). Így azután aligha jelenthetett megerőltetést fantáziája számára „A leányvári boszorkány” históriájának grafikus megjelenítése. Sőt, valószínűleg – éppen akkor – kedvére való is volt a feladat. Erre enged következtetni az egyes lapok nagyon alaposan átgondolt, logikus felépítése és a részletek nem kevésbé nagyon alapos, tüzetes kidolgozottsága is.

Az életművét taglaló gazdag szakirodalomból mi most itt egyet tartunk helyénvalónak megemlíteni. Ez Fácányi Ödön „Zichy Mihály, a rajzolófejedelem, a vadászművész” című értékes kis tanulmányát, amely a „Nimród” 2008. évi 12. számában jelent meg. Ennek megírásához az alkalmat az adta, hogy a művész születésének 180. évfordulója alkalmából a szentpétervári Ermitázs és a Magyar Nemzeti Galéria 2007-2008-ban pompás életmű-kiállítást rendezett a Budavári Palotában a művész alkotásaiból.

A soproni Fröccsöntő Sasok B.T.

Szép-szép, mondhatja ezek után a T. Olvasó – de hogyan, miért kerül mindez most az „ERFA Híradó” oldalaira?

Legott eláruljuk: úgy, hogy soproni egyetemünk hallgatóinak egy lelkes kis szervezete, a Fröccsöntő Sasok Baráti Társasága karöltve a NyME-ERFARET Nonprofit Kft.-vel, mint kiadóval 1000 példányban, valamint 200 sorszámozott

Címképünk és a belső borítón, illetve a sportnapról szóló cikkünkben látható képek Zétényi Zoltán felvételei

Hátsó borítóképünk cég-fotó: a farkasgyepűi Pisztrángos-tó a Bakonyerdő Zrt. területén

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ

XXIII. évfolyam 3. szám.

Kiadja:

az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete,
1146 Budapest, Thököly út 58-60.
Tel.: 331-4369; Fax: 331-9455
E-mail: efdsz@mailbox.hu

A Szerkesztőbizottság elnöke:

Dr. Halmágyi János elnök.
A szerkesztésben közreműködik:
Dr. Király Pál.

Nyomda:

Press Time Kft.
1066 Budapest, Lovag u. 15.
Tel.: (06) 1-331-3042
E-mail: grafika@cerbi.hu
Felelős vezető:
Schmidt Dániel ügyvezető igazgató
A lap átlagosan negyedévenként jelenik meg.
Hírlapárúsi forgalomba nem kerül, terjeszti az EFD Sz.

díszkiadású példányban felújított reprint kiadásban újra megjelentette a művet. Hogyne adta volna ki, hisz’ Selmecről és romantikájának hőfokát tekintve nem mindennapi epikai műről van szó. Megtetézve Zichy Mihály drámai megjelenítő erejű, pompás illusztrációival. Kell-e több a nem kevésbé romantikus lelkületű soproni egyetemi ifjúságnak?

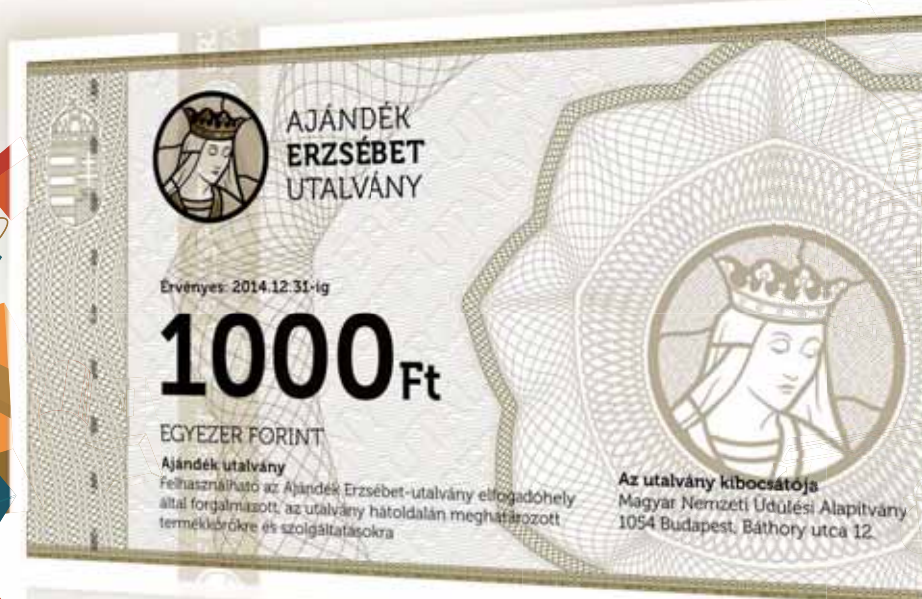
Igen ám, de egy ilyen igényes, szép kivitelű könyv megjelentetése nem olcsó mulatság. Az ifjúii tetterő azonban nem ismer lehetetlent. Szabó Lóránd alias Sajt és Győri István alias Dörmi Kis Mackó megkezdte a pénzgyűjtést és addig jártak utána a dolognak, amíg össze nem jött a szükséges összeg.

A pompás kötet az 1881-es kiadásal azonos indás díszítésű keménytáblás vászonkötésben jelent meg, kék és vörös színű borítóváltozatban. Ajánljuk T. Olvasóink figyelmébe; a vállalkozás tető alá hozóinak pedig gratulálunk!

Király Pál

ERZSÉBET UTALVÁNY CSALÁD

Gondolt már az év végi ajándékozásra?
Ajándék Erzsébet-utalvány
már élelmiszerre is!

Motiválja Ön is dolgozóit év végén vagy jutalmazza üzleti partnereit és rendeljen Ajándék Erzsébet-utalványt!

Az aktuális elfogadóhelyi kedvezményekről honlapunkról tájékozódhat!

Rendelje meg most!

www.erszebetutalvany.hu

